

הדו"ח הדיפלומטי

סקירה חודשית על מדיניות-החוץ האזורת של ישראל
עורך: ד"ר רועי קיבריק*

גיליון מס' 87, יולי 2024

הדו"ח הדיפלומטי סוקר את התפתחויות החודש החולף במדיניות-החוץ של ישראל, בדגש על יחסי ישראל והפלסטינים, יחסי ישראל עם האזורים סביב לה (המזרח התיכון, אירופה ואגן הים התיכון), ותפקוד מערך החוץ

א. ישראל והפלסטינים

- **העולם והאזור מצליחים להביא את ישראל לשולחן המשא ומתן, על אף המשך התנגדותה הפומבית להציג תמונה ל"יום שאחרי"** - עוזרת מזכיר המדינה האמריקאי למזרח התיכון ליף [ביקרה](#) בקטר, איחוד האמירויות, מצרים, ירדן הרשות הפלסטינית וישראל על מנת [לקדם](#) את סוגיית היום שאחרי המלחמה בעזה. איחוד האמירויות [אירחה](#) פגישה משולשת בין שר החוץ האמירתי אל-ניהאן, השר לעניינים אסטרטגיים דרמר והשליח הנשיא האמריקאי מקגורק, בה [דנו](#) הצדדים בקידום רשות פלסטינית "מחודשת" לעזה ביום שאחרי המלחמה. איחוד האמירויות [הודיעה](#) כי תהיה מוכנה להשתתף עם סיום המלחמה בעזה בכוח רב-לאומי בהובלת ארה"ב ובהזמנת הרשות הפלסטינית. רעיון נוסף [שנבחן](#) על ידי ישראל, ארה"ב ומדינות ערב הוא לקיחת אחריות של דחלאן על עזה. לראשונה מאז השבעה באוקטובר [נפגשו](#) נציגים ישראלים, אמריקאיים ומהרשות הפלסטינית לדיון על ניהול מעבר רפיח. ישראל [ביטאה](#) את התנגדותה למעורבות כלשהיא של הרשות הפלסטינית, ונציגי הרשות דחו את בקשת ישראל למלא תפקיד בניהול המעבר באופן לא-רשמי. מליאת הכנסת [הצביעה](#) בעד הצעה המקבעת את עמדתה העקרונית של הכנסת נגד הקמת מדינה פלסטינית.
- **מאמצים בינלאומיים לקידום עסקת שחרור חטופים והפסקת אש** - ראש ה-CIA [יועצו](#) הבכיר של בידן במזרח התיכון מקגורק, [נפגשו](#) בקהיר עם משלחת ישראלית [בראשות](#) ראש [השב"כ](#) וגורמי ביטחון [מצריים](#) כדי [לדון בעסקת](#) החטופים, בפתיחה מחדש של מעבר רפיח [ובמינעת](#) הברחות נשק לחמאס דרך הגבול עם מצרים. היועץ לביטחון לאומי בבית הלבן סאליבן [אמר](#) שיש התקדמות במשא ומתן על עסקת חטופים. המתווכות הערביות [ביקרו](#) את הודעת נתניהו בדבר הקווים האדומים שלו, וטענו כי הוא פוגע בקידום העסקה, [והביעו](#) חשש כי גם חיסול מוחמד דף עשוי להשפיע לרעה על המשא ומתן. חמאס [מסר](#) כי נתניהו "חזר לאסטרטגיה של סחבת" והציב תנאים חדשים לעסקה. [יצאתו](#) של ראש המוסד ברנע להמשך המשא ומתן בקטר [נדחתה](#) עד לאחר פגישתו של נתניהו עם בידן. השר לעניינים אסטרטגיים דרמר וראש המל"ל הנגבי [נפגשו](#) בווינגטון עם מזכיר המדינה בלינקן ודנו במשא ומתן לעסקת חטופים, תוכנית היום שאחרי בעזה והמצב בצפון. מזכ"לית הסתדרות המורים יפה בן דוד [הניפה](#) כרזה לשחרור חטופים באו"ם והוצאה מהאולם. מנהיגי קנדה, אוסטרליה וניו זילנד [קראו](#) בהצהרה משותפת להפסקת אש מיידית בין ישראל וחמאס.
- **ישראל משתפת פעולה עם העולם במאמץ ההומניטרי בעזה** - ישראל [המשיכה](#) לאפשר כניסה של משאיות סיוע לעזה, בעיקר דרך מעבר כרם שלום. כמו כן, היא [פעלה](#) לתיקון קווי חשמל בעזה, [החלה](#) לטפל גם בקווי הביוב ובסניטציה, ואפשרה הרחבה של הסחר הישיר בין ישראלים לסוחרים עזתיים. הצבא [פנה](#) למשרד הבריאות בבקשה להיערך להקמת מתקן רפואי בשטח ישראל לטיפול בילדים עזתיים. לאחר החלטת ראש הממשלה נתניהו למנוע הקמת מתקן כזה, [הודיע](#)

* ד"ר רועי קיבריק הוא מנהל המחקרים של מכון חיתונים. ניתן ליצור עמו קשר ב: rkibrik@mitvim.org.il ולעקוב אחריו בטוויטר: [@SergioKkibrik](https://twitter.com/SergioKkibrik)
מיכל ים סיעה בהכנת הדו"ח החודשי. הדו"ח הדיפלומטי נשען על פרסומים ומקורות גלויים, ואין באפשרותנו לבדוק באופן מלא את נכונותו של כל דיווח על פרטיו השונים. כמו כן, יש לזכור כי רבים מהתהליכים והאירועים ממשיכים להתפתח, והבנה מלאה של משמעותם דורשת פרספקטיבה רחבה יותר מאשר דו"ח חודשי. הדו"ח מתפרסם במסגרת פרויקט בשיתוף קרן פרידריך אברט.

שר הביטחון גלנט כי ישראל [תעביר](#) חולים קשים מרצועת עזה למדינה שלישית. במסגרת זו, טיסה של 250 ילדים עזתים שנאספו על ידי ארגון הבריאות העולמי תוכננה לצאת משדה התעופה רמון לאיחוד האמירויות, ו**עוכבה** על ידי נתניהו בגין הרג הילדים במגדל שמס. אילון מאסק [הודיע](#) כי שירות האינטרנט הלוויני בבעלותו מספק אינטרנט לבתי חולים בעזה בסיוע של ישראל ואיחוד האמירויות. ילדים [פצועים](#) וחולים מעזה הועברו דרך מצרים לטיפול בבתי חולים בספרד.

● **ישראל מספחת את הגדה המערבית** - הקבינט [החליט](#) כי המנהל האזרחי יוכל [לבצע](#) אכיפה באתרי מורשת בשטח B בניגוד להסכמי אוסלו. הממשלה [קידמה](#) חוק [שקובע](#) שסמכויות רשות העתיקות יחולו גם בגדה המערבית, והוא [עבר בקריאה](#) טרומית בכנסת. הממשלה [הכריזה](#) על 12,700 דונם בבקעת הירדן כאדמות מדינה. אלוף פיקוד מרכז היוצא פוקס [חתם](#) על צו תחום שיפוט להתנחלות חדשה בשם "נחל חלץ" באזור בית לחם. כמו כן, [חתם](#) על שני צווים המעניקים לישראל סמכויות אכיפה, תכנון ובניה בשטחי "השמורה ההסכמית" אשר לפי הסכם וואי פלנטיישן הסמכות בהם נתונה בידי הרשות הפלסטינית. שרי החוץ של מדינות ה-G7 [גינו](#) את הודעתו של שר האוצר סמוטריץ' על הכשרת חמישה מאחזים בלתי-חוקיים בגדה המערבית, דחו את החלטת הממשלה להכריז על עוד קרקעות כאדמות מדינה ואת ההחלטה לאשר תכנון ובניה של למעלה מ-5000 יחידות דיור חדשות בהתנחלויות, וקבעו כי מפעל ההתנחלויות לא עולה בקנה אחד עם החוק הבינלאומי. [אלימות מתנחלים](#) נגד פלסטינים [נמשכה](#), ומתנחלים [תקפו](#) גם כוחות ביטחון שבאו לפנות מבנים שהוקמו על קרקע פלסטינית פרטית. דיפלומטים זרים [זהירו](#) כי המדיניות שמוביל שר האוצר סמוטריץ' צפויה להביא להתחזקות גל העיצומים הבינלאומי נגד אישים וארגונים הקשורים להתנחלויות.

● **סנקציות נגד מתנחלים ומפעל ההתנחלויות** - משרד האוצר ומחלקת המדינה האמריקאיים [הטילו](#) סנקציות על ארגון הימין הקיצוני להב"ה ועל רעות בן חיים ממקימות ארגון צו 9 שחסם משאיות סיוע לעזה. סנקציות הוטלו על מתנחלים נוספים ומאחזים בלתי-חוקיים, וכן [על](#) אלאור אזריה ובני משפחתו. בכיר במחלקת המדינה [אמר](#) שסנקציות נוספות יוטלו בקרוב על גופים הקשורים להתנחלויות, ו**נשקלת** האפשרות להטיל סנקציות גם על שר האוצר סמוטריץ' והשר לביטחון לאומי בן-גביר. יו"ר המחנה הממלכתי גנץ [יצא](#) נגד הטלת הסנקציות האמריקאיות. האיחוד האירופי [הטיל](#) סנקציות על פעילי הימין הקיצוני ברוך מרזל ובנצי גופשטיין, על ארגון צו 9, על מאחזי חוות בגדה, ועל המתנחלים משה שרביט וצבי בר יוסף, בגין מעורבותם באלימות נגד פלסטינים. יפן [הטילה לראשונה](#) סנקציות על מספר מתנחלים, וכך [עשתה](#) לראשונה גם אוסטרליה.

● **בית הדין בהאג קבע כי הכיבוש הישראלי אינו חוקי** - בית הדין הבינלאומי לצדק בהאג [קבע](#) שהנוכחות הישראלית בגדה המערבית ובמזרח ירושלים [אינה](#) חוקית, ושיש [לסיימה](#) בהקדם האפשרי. בישראל [דחו](#) רבים את החלטתו, בהם [ראש](#) הממשלה נתניהו, ראש [האופוזיציה לפיד](#), ומשרד החוץ, והממשלה [אמצה הצהרה](#) נגד החלטת בית הדין, על אף שלא עברה תחת ידיה של היועצת המשפטית לממשלה שלא כדין.

● **בן-גביר יוצא נגד הסטטוס-קוו בירושלים, ובירדן מגנים** - השר לביטחון לאומי בן-גביר יצא נגד הסדר הסטטוס-קוו ו**הצהיר** כי הדרג המדיני מתיר תפילת יהודים בהר-הבית/אל-חראם א-שריף. לשכת ראש הממשלה [הבהירה](#) שאין שינוי בסטטוס-קוו. מרבית מדינות ערב [התעלמו](#) מהצהרתו של בן-גביר. ירדן [גינתה](#) את תפילתו של השר בהר-הבית/אל-חראם א-שריף, [וציינה](#) כי [מדובר](#) בהפרה בוטה של החוק הבינלאומי.

● **ישראל נאבקת באונר"א** - ועדת החוץ והביטחון של הכנסת [העבירה](#) לקריאה ראשונה את הצעת החוק המגדירה את אונר"א כארגון טרור. משרד החוץ הישראלי [שלח](#) מכתב לראש אונר"א לזריני בו הוא נוקב בשמותיהם של 108 עובדי הארגון המשתייכים לחמאס ולג'יהאד האסלאמי, וקרא לו להפסיק לאלתר את העסקתם.

ב. ישראל והאזורים סביב לה

המזרח התיכון

- **המערכה בצפון נמשכת והקהילה הבינלאומית מנסה למנוע הסלמה** - צה"ל וחזבאללה [המשיכו בחילופי האש לאורך](#) החודש. לאחר האסון במג'דל שמס בו נהרגו 12 ילדים, [הדגישה](#) ישראל כי בהתקפה [נחצו קווים](#) האדומים והיא תגיב לפגיעה, וכי [אוזל](#) הזמן להשגת פתרון דיפלומטי. ארה"ב [גינתה](#) את הפיגוע במג'דל שמס, וממשלת לבנון [קראה](#) לעצירה מיידית של האלימות בכל החזיתות. המתווך האמריקני הוכשטיין ניסה להכיל את המתיחות וקיים שיחות עם בכירים לבנונים וישראליים, וניסה לשמור את הלחימה בגבולות הגזרה של יעדים צבאיים. בתגובה להרג הילדים, ישראל [התנקשה](#) ברמטכ"ל חזבאללה שוכר בבירות, [ועדכנה](#) את ארה"ב מבעוד מועד. ממשלת לבנון [גינתה](#) את התקיפה הישראלית וכך גם [רוסיה](#). הרמטכ"ל הלוי [אירח](#) את מפקד פיקוד מרכז (סנטקום) האמריקאי קורילה בפיקוד צפון. השר לנושאים אסטרטגיים דרמר וראש המל"ל הנגבי [דרשו](#) מבכירים אמריקנים ערבויות לחופש פעולה ישראלי בגיבוי אמריקני בכל מקרה בו חזבאללה יפר את הסכם ההבנות לכשיתגבש. משרד החוץ הלבנוני [הודיע](#) כי הגיש תלונה למועצת הביטחון של האו"ם על התקיפות הישראליות בדרום המדינה. נשיא צרפת מקרון [הזהיר](#) את ראש הממשלה נתניהו מפני הידרדרות למלחמה מול חזבאללה בלבנון.

- **מאבק רב-זירתי באיראן** - נשיא איראן הנבחר פזשכיאן [שלח](#) מכתב לנסראללה, בו ביטא את המשך מחויבות איראן לציר ההתנגדות. מנהיג חמאס הנייה [חוסל](#) בטהרן והאחריות הוטלה על ישראל. רבים בעולם ביקרו את המעשה כולל [רוסיה וקטר](#). המנהיג העליון של איראן חמינאי [הורה](#) בתגובה לתקוף ישירות את ישראל. [כתב"ם](#) חות'י [התפוצץ](#) בתל אביב והרג אזרח, בתגובה [תקפה](#) ישראל [מתקנים](#) צבאיים ומאגרי דלק בנמל חודיידה. ישראל [עדכנה](#) את ארה"ב טרם התקיפה. ערב הסעודית [הודיעה](#) כי איננה קשורה לתקיפה בנמל, ולא תאפשר לגורם זר לחדור למרחב האווירי שלה.

- **ביקורת וגינויים פומביים, שיתופי פעולה מתחת לפני השטח** - משרד החוץ המצרי [גינה](#) בחריפות את התקיפה הישראלית באזור המואסי, שהובילה למותם ולפציעתם של עשרות פלסטינים. כך גינו גם [ירדן](#) וקטר. משלחת ממרוקו [ביקרה](#) בישראל בחסון ארגון שראקה, ותיעוד ריקודים שלה עם מפונים משלומי עורר ביקורת במרוקו. התעשייה האווירית הישראלית [חתמה עם](#) מרוקו על עסקה בשווי כמיליארד דולר לסיפוק לוויין ריגול. ישראל [סיעה לחלץ](#) חמישה אנשי צוות מבית החולים הירדני בצפון רצועת עזה שנפגעו מקרבות בין חמושים.

אירופה

- **האיחוד האירופי מנסה לתרגם מימון להשפעה** - האיחוד האירופי [יעניק](#) 400 מיליון יורו לרשות הפלסטינית בתנאי [ליישום רפורמות](#) מקיפות בתחומים מגוונים, והודיע על הקמת מנגנון בקרה להעברת הכספים. במקביל, [אישר האיחוד סנקציות](#) נוספות על מתנחלים. ועדת השרים להורדת יוקר המחיה [החליטה](#) לקבל את התקן האירופי למוצרי צריכה ולהעניק לו עדיפות על פני כל תקן ישראלי.

- **מתיחות עם הממשלה החדשה בבריטניה** - שר החוץ הבריטי החדש לאמי [ערך](#) ביקור בישראל וברשות הפלסטינית, [ונפגש](#) עם שר החוץ כ"ץ. בריטניה [הודיעה](#) כי תחדש את המימון לאונר"א. ישראל [הביעה](#) אכזבה מהממשלה החדשה בבריטניה [נוכח החלטתה למשוך](#) את ההסתייגויות לצווי המעצר נגד נתניהו וגלנט, שהגישה קודמתה לבית הדין הפלילי בהאג. בישראל הביעו חשש כי בריטניה גם תודיע פומבית על [הפסקת](#) הענקת רישיונות ייצוא ביטחוני לישראל.

- **גרמניה נעמדת לצד ישראל, ומבקרת אותה על אופן ניהול המלחמה** - שרת החוץ של גרמניה ברבוק [ביקרה](#) את פעילות צה"ל בעזה וקראה להפסקת אש. קנצלר גרמניה שולץ [אמר](#) כי טרם הוחלט האם להפסיק את אספקת הנשק לישראל נוכח הפסיקה של בית הדין בהאג.

- **סביב הבחירות המקומיות בצרפת נולדה מתיחות עם ארמון האליזה שרוצה לשחק תפקיד בפתרון המלחמה בצפון** - נשיא צרפת מקרון [שוחח](#) עם נתניהו בטלפון בנושא המלחמה בעזה ובצפון, והביע מחאה בגין התערבות שרים ישראלים בבחירות בצרפת. נתניהו הורה לשריו להימנע מכך, אולם שר התפוצות שיקלי [המשיך](#) להביע תמיכתו בנציגת הימין הקיצוני לה-פן. שר החוץ כ"ץ [הודיע](#) כי ישראל אינה מעורבת בבחירות בצרפת, ושהיא תשמור על קשרי הידידות בין המדינות. צרפת [גינתה](#) את התקיפה הישראלית במתחם בתי ספר מזרחית לחאן יונס.
- **מתיחות ביחסים עם נורבגיה** - שר החוץ כ"ץ [סירב](#) לאשר ביקור רשמי של שר החוץ הנורבגי בישראל.

אגן הים התיכון

- **משבר מעמיק עם תורכיה** - ישראל [הקימה](#) צוות בינמשרדי [בהשתתפות](#) משרדי החוץ, הכלכלה, האוצר ומשרד ראש הממשלה לבחינת התגובה להחלטת ארדואן להוביל לחרם מסחרי עם ישראל. בניגוד לעמדת הצוות המקצועי שהזהיר מפני הסתבכות עם הפרת הסכמים ופגיעה כלכלית נוספת, [קידם](#) ראש הממשלה [הצעת](#) החלטה להטלת אמברגו מוחלט על סחר עם תורכיה. שר החוץ כ"ץ, ראש האופוזיציה לפיד ואחרים [ביקרו](#) בחריפות את [דבריו](#) של ארדואן במהלך כינוס פוליטי, אותם ניתן היה לפרש כאיום בהתערבות צבאית בסכסוך בישראל.
- **הברית ההלנית מהווה עורף אסטרטגי לישראל** - בהקשר התקיפה הישראלית את נמל חודיידה בתימן, [דווח](#) כי חיל האוויר הישראלי תרגל לאחרונה תרחישים דומים בשמי יוון יחד עם הצבא המקומי.

ג. מערך החוץ הישראלי

- **יחסי ישראל וארה"ב** - ראש הממשלה נתניהו יצא לווישינגטון, [נאם](#) בקונגרס, ונפגש עם הנשיא [ביידן](#), הסגנית [האריס](#), המתמודד לנשיאות [טראמפ](#), איילון [מאסק](#), ומנהיגי [האונגליסטים](#). נציגים דמוקרטים רבים [החרימו](#) את נאומו. כ-500 נשות ואנשי ביטחון, עסקים ורוח מישראל [פנו](#) במכתב ליו"ר הקונגרס האמריקאי נגד הזמנתו של נתניהו לנאום. שליח ביידן למזרח התיכון מקגורק ביקר בישראל במאמציו לקדם הפסקת אש ועסקת חטופים, [ונפגש](#) עם נתניהו ושר הביטחון [גלנט](#). השר לעניינים אסטרטגיים דרמר וראש המל"ל הנגבי [הובילו](#) את המשלחת הישראלית לשיחות הפורום האסטרטגי המשותף שהתקיימו בווישינגטון. השר לביטחון לאומי בן גביר [הביע](#) את תמיכתו במועמדותו של דונלד טראמפ לנשיאות ארה"ב. בישראל [מתחו](#) ביקורת על [קריאתה](#) הפומבית של סגנית הנשיא האריס להביא בהקדם לסיום המלחמה בעזה. שר החוץ כ"ץ [השתתף](#) בפגישת שרי החוץ של נאט"ו שהתקיימה בווישינגטון.
- **העולם מתרחק מישראל** - בסקר חדש הוצגה [ירידה](#) באהדה במדינות אירופה כלפי ישראל. שורה של [מדינות](#), בעיקר אירופיות, [הפסיקו](#) למכור תחמושת וחומרי גלם לישראל. מליאת הכנסת [אישרה](#) בקריאה שנייה ושלישית להאריך עד לסוף נובמבר את הוראת השעה המאפשרת לסגור גוף שידורים זר הפוגע בביטחון המדינה.
- **מינויים ותנאי עבודה במערך החוץ** - סמנכ"ל הדיפלומטיה הציבורית במשרד החוץ עמנואל נחשון [הודיע](#) על פרישתו מהמשרד מסיבות אידיאולוגיות. ראש הממשלה נתניהו [אישר](#) לשר החוץ כ"ץ [לקחת](#) איתו לחו"ל באופן [קבוע](#) את רעייתו על [חשבון](#) המדינה. לאחר סירובה של איטליה לאשר את כשריאל כשגריר ישראל באיטליה נוכח עברו כראש מועצת יש"ע, [כונסה](#) לבסוף ועדת המינויים של משרד החוץ כדי לאשר את מינויו לשגריר ישראל בהונגריה, ולשלוח את השגריר פלד שכבר מונה כשגריר בהונגריה, לאיטליה. אתיופיה התמידה בסירובה לאשר את הגעתו של נגוסה כשגריר הישראלי החדש. [דווח](#) כי נתניהו פועל למנות את מנכ"ל משרדו שלי לשגריר באיחוד האמירויות במסגרת מכסת המינויים הפוליטיים. הממשלה [אשרה](#) את מינויים של עינת וייס כשגרירה לבורונדי, אורן רוזנבלט כשגריר לפורטוגל, ויונתן פלד כשגריר ישראל לאיטליה.